

Národní kulturní památka v Archivu Poslanecké sněmovny

8.12.2025 - | Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR

Vláda na svém zasedání 3. prosince 2025 rozhodla, že Ústavní listina Československé republiky z roku 1920 a celý soubor dokumentů, které provázely její vznik, budou prohlášeny za národní kulturní památku.

Jde o mimořádně významný krok, který potvrzuje nejen historickou důležitost tohoto právního textu, ale také jedinečnou hodnotu archiválií uložených v Archivu Poslanecké sněmovny. Národní kulturní památkou se totiž stává jen velmi omezený okruh archivních dokumentů, a právě proto je toto rozhodnutí tak zásadní – ukazuje, že stát považuje tyto materiály za součást svého klíčového kulturního dědictví.

Prohlášení se týká dvou dosud samostatných archivních kulturních památek: zákona č. 121/1920 Sb., kterým byla ústava uvozena, a rozsáhlého souboru sněmovních tisků, pozměňovacích návrhů, návrhu preambule a dalších podkladů, které vznik ústavy provázely. Tyto materiály zachycují nejen samotný legislativní proces, ale i politické a právní debaty, které formovaly podobu nového státu v prvních letech jeho existence. Jsou to dokumenty umožňující nahlédnout do atmosféry doby, do střetů názorů i do praktických snah tehdejších politiků postavit základy demokratického fungování republiky.

Zvláštní místo mezi nimi zaujímá slavnostní vyhotovení ústavy – reprezentativní kodex s bohatou výzdobou, pergamenovým listem a intarzovanými deskami. Toto provedení provázelo prezidentské sliby T. G. Masaryka, Edvarda Beneše i Emila Háchy, což mu dodává ještě další symbolickou rovinu.

Samotná ústava z roku 1920 je dnes považována za zásadní mezník ve vývoji československé státnosti. Nesla si všechny limity své doby, od komplikovaného vyvažování národnostních vztahů až po tehdejší politické kompromisy. Přesto představovala důležitý rámec, který pomohl stabilizovat nově vzniklý stát a vtiskl mu podobu parlamentní demokracie s důrazem na ústavní pořádek a fungující instituce. Její vliv přetrval i po roce 1948 a řada jejích principů byla zvažována i počátkem 90. let při vzniku dnešní Ústavy České republiky.

Rozhodnutí vlády má velký význam pro Archiv Poslanecké sněmovny. Uchovává a zpřístupňuje nejen běžné dokumenty parlamentní povahy, ale i archiválie, které mají povahu klíčových historických svědectví. Zařazení těchto materiálů mezi národní kulturní památky potvrzuje jejich výjimečnost a hodnotu a zároveň posiluje roli Archivu PS při ochraně a uchovávání historické paměti státu.

Vládní nařízení vstoupí v platnost 1. ledna 2026.

<https://www.psp.cz/zprava/21455>